

для досягнення мети, або є збігом подій і обставин, які свідчать про більшу або меншу суспільну небезпечність злочину і злочинця.

Отже, підсумовуючи вищенаведене, ми можемо відзначити, що об'єктивну сторону складу злочину утворюють ті передбачені кримінальним законом ознаки, які характеризують зовнішній прояв суспільно небезпечного діяння. Ці ознаки можуть бути як обов'язковими, так і факультативними. У тих випадках, коли вказівка на ознаку об'єктивної сторони складу злочину введена в закон, то вона потребує спеціального вивчення, оскільки це має значення для кваліфікації злочину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Егоров Т.Г. Психология: учебное пособие [для военных учебных заведений] / Т.Г. Егоров. – М.: Воениздат, 1952. – 521 с.
2. Тимейко Г.В. Общее учение об объективной стороне преступления / Г.В. Тимейко. – Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского ун-та. – 1972. – 216 с.
3. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник. – 2-е вид. / за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
4. Ожегов С.И. Словарь русского языка: Ок. 5700 слов / С.И. Ожегов; под ред. чл.-корр. АН СССР Н.Ю. Шведвой. – 19 изд., испр. – М.: Рус. яз., 1987. – 846 с.
5. Матвійчук В.К. Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища (кримінально-правове та кримінологічне дослідження): монографія / В.К. Матвійчук. – К.: "Азимут-Україна", 2005. – 464 с.
6. Пионтковский А.А. Объективная сторона состава преступления / А.А. Пионтковский // Курс Советского уголовного права. – М.: "Наука", 1970. – Т.2. – 359 с.
7. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления / В.Н. Кудрявцев // Советское уголовное право. Общая часть. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1974. – 445 с.

УДК 351.74: [378.14:34]

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ПРАВА ПРАЦІВНИКАМИ МІЛІЦІЇ ТА ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ-ПРОФЕСІОНАЛІВ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ: РАДЯНСЬКИЙ ТА СУЧАСНИЙ АСПЕКТИ

Узунова О.В., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

Калюга К.В., к.ю.н., доцент

Класичний приватний університет

Стаття присвячена комплексному дослідженню особливостей вивчення права працівниками міліції. Приділяється увага дослідженню окремим аспектам підготовки юристів-професіоналів в органах внутрішніх справ України. Аналізується система відомчої освіти в СРСР. Окреслюється найбільш прийнятна модель освіти для України на сучасному етапі. Звертається увага на витоки юридичної освіти, в контексті загальної системи освіти.

Ключові слова: виховання, навички, навчальна дисципліна, навчання, органи внутрішніх справ, професійна освіта, спеціалізація, фахова освіта, юридична підготовка, юрист.

Узунова О.В., Калюга К.В. ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ИЗУЧЕНИЯ ПРАВА СОТРУДНИКАМИ МИЛИЦИИ И ПОДГОТОВКИ ЮРИСТОВ-ПРОФЕССИОНАЛОВ В ОРГАНАХ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ: СОВЕТСКИЙ И СОВРЕМЕННЫЙ АСПЕКТЫ / Запорожский национальный университет, Классический приватный университет, Украина

Статья посвящена комплексному исследованию особенностей изучения права сотрудниками милиции. Уделяется внимание исследованию отдельным аспектам подготовки юристов-профессионалов в

органах внутренних дел Украины. Анализируется система ведомственного образования в СССР. Очерчивается наиболее приемлемая модель образования для Украины на современном этапе. Обращается внимание на истоки юридического образования, в контексте общей системы образования.
Ключевые слова: воспитание, навыки, обучение, органы внутренних дел, профессиональное образование, специализация, специальное образование, учебная дисциплина, юридическая подготовка, юрист.

Uzunova O.V., Kalyuga K.V. PROBLEMATIC ISSUES OF STUDYING LAW BY POLICE OFFICERS AND OF TRAINING PROFESSIONAL LAWYERS IN THE BODIES OF HOME AFFAIRS: SOVIET AND CONTEMPORARY ASPECTS / Zaporizhzhya national university, Classical Private University, Ukraine

The article deals with complex investigation of peculiarities of studying law by police officers. The author concentrates on examining certain issues of training professional lawyers in the bodies of Home Affairs of Ukraine. The system of departmental education of the USSR is analyzed. The article outlines the educational model which is the most acceptable for Ukraine at the present stage. The article draws attention to the origins of legal education in the context of general educational system.

The author separately states that law studying presupposes several main lines of development including forming professional legal awareness, employees' maintaining of human rights in their professional activity, preventing and overcoming the manifestations of employees' law nihilism, intensifying the lawfulness among the personnel of the bodies of Home Affairs, taking precautions when hiring the candidates.

Special attention is given to answer the following questions: what lawyer do we need? how can we connect theory and practice? and what is the attitude towards the law nowadays?

The author notes that at present times the overall rate of police officers having a degree in law has decreased considerably. As a rule people come to work for police after working in other fields (they may be former engineers of different specializations, military servants, sportsmen, historians, teachers and graduates of the establishments of higher education which have nothing to do with law – for example, unemployed biologists or physicists).

It is common knowledge that in 1990s in our country a student who passed exams on 15 subjects became a lawyer. Nowadays the list of the academic subjects is considerably enlarged; moreover, the subjects themselves are divided into special courses.

The article emphasizes that modern legal education, as the system of education in Ukraine in general, is going through a period of significant reforms. It is possible that even more serious reforms await this system, the aim of the reforms is to modernize the education, to form an educational model which would suit the contemporary challenges of globalization and information society, contemporary requirements of service in the Ministry of Home Affairs of Ukraine and Ukrainian armed forces.

We think that Ukraine should choose the so-called utilitarian model of legal studying. It presupposes acquiring practical skills, that is particular professional training, reducing the quantity of humanities and social studies, 'minor' special subjects which have dynamic law (for example, customs law and monetary law) and eradicating duplicated subjects (commercial and business law).

We should also point out that the objective of teaching shouldn't be plain exposition of some material connected with law, its purpose should be cultivating the military ideals of science, education and chosen profession in students. Preserving or possible restoring of these qualities should become the basic (or even the main) task of modern higher education where studying is combined with special aura, upbringing, forming the morality and special respect towards the law in their inseparable unity.

The obtained knowledge and skills should ensure excellent fulfillment of service tasks and the ability to improve one's professional qualities.

Key words: upbringing, skills, academic subject, studying, bodies of Home Affairs, professional education, specialization, professional education, law training, lawyer.

Незнання законів – така ж страшна «зброя», як і незнання лікарем медицини. Від юриста так само залежить життя та його якість, як і від лікаря та рятівників.

Можна сказати, що навчання праву передбачає декілька основних напрямів, серед яких, по-перше, формування професійної правосвідомості, по-друге, додержання працівниками прав людини у своїй професійній діяльності, по-третє, профілактика та подолання проявів правового нігілізму в працівників, по-четверте, зміцнення законності серед особистого складу органів внутрішніх справ і, по-п'яте, профілактичні заходи, які проводяться при прийнятті кандидатів на службу. Воно (навчання) є невід'ємною частиною професійного виховання, покликаною через формування необхідних правових знань, правових установок і правомірних дій добитися від співробітників якісного виконання задач, які перед ними ставлять.

Який юрист нам потрібен? Як пов'язати науку з практикою? Яке зараз ставлення до права? Усе це пов'язано з проблемою освіти та підготовки кадрів. Яку технологію потрібно застосовувати в роботі з особистим складом органів внутрішніх справ? Що відбувається з ідеями та проектами (їх реалізацією) на практиці? Вони не знаходять належної підтримки або ж

нехтуються через брак коштів, небажання працювати як слід, відсутності відповідних кваліфікованих фахівців та необхідного матеріально-технічного оснащення. Це відбувається, як у сфері освіти та науки, так і в практичній діяльності.

Відчуті в дії цю проблему можна, наприклад, коли громадянин звертається до працівника міліції, а той не тільки міг би відповісти, але й додатково зрозуміти людину, за необхідності, перефразувати, роз'яснити ситуацію, що склалася та надати технічну допомогу.

За радянських часів, близько 90% слідчих та майже 80 % оперативних працівників мали юридичну освіту. На сьогодні, загальний відсоток працівників міліції з юридичною освітою значно знизився. Як правило, у міліцію «йдуть» з інших професій (колишні інженери різних спеціальностей, військові, спортсмени, історики, викладачі та випускники зовсім не правничих вузів – незатребувані біологи чи фізики). При тому, що правознавство не виділялося в якості самостійної галузі, а включалося в загальну групу гуманітарних спеціальностей у переліку спеціальностей, встановленому класифікацією Державного комітету статистики Союзу Радянських Соціалістичних Республік (далі – СРСР).

До 90-х років минулого століття в нашій країні була така ситуація: склавши іспити з 15 дисциплін – студент ставав юристом. На сьогодні, перелік таких дисциплін значно розширився, крім того самі дисципліни поділені на спецкурси.

З цього аспекту треба звернутися до витоків юридичної освіти. Елементи юридичної освіти виникали по мірі розвитку законодавства та правової науки, а саме, деякі відомості про право включалися в систему загальної освіти ще в давнину – спочатку в Стародавній Греції, потім, в Стародавньому Римі; у середньовіччі правові школи почали з'являтися в різних країнах Європи; починаючи з XVI століття юриспруденцію вже викладали в Росії; з 1767 року право викладалося в найбільших університетах Харкова, Києва, Одеси та ін.

У СРСР основною формою підготовки юристів були юридичні факультети університетів з 5-річним терміном навчання та 4-річні юридичні інститути відомчої системи. Також існувало вечірне і заочне навчання, розраховане на 5-6 років відповідно. Навчальний процес був побудований так, щоб підготувати юриста широкого профілю, який міг займати (посідати) будь-яку посаду, що вимагає юридичної освіти, і разом з тим мав глибокі знання з конкретної галузі юридичної діяльності. Тому всі студенти (курсанти) вивчали поряд із соціально-економічними (політекономія, філософія, історія КППС, науковий комунізм) та загальноосвітніми (іноземна мова, логіка) дисциплінами широке коло правових наук: загальну теорію держави і права, історію держави і права, історію політичних і правових вчень, державне право (СРСР, зарубіжних соціалістичних країн, буржуазних і країн, що розвиваються), адміністративне право, цивільне право, земельне право, трудове право, колгоспне право, фінансове право, кримінальне право, кримінологію, судоустрій, цивільний процес, кримінальний процес, міжнародне право та ін. В той час спеціалізувалися за профілями: державне управління та радянське будівництво, юридична служба в народному господарстві, судово-прокурорсько-слідча робота. Крім того, вони (студенти або ж курсанти) вивчали додатковий цикл певних предметів і проходили виробничу практику в тих органах, де згодом їм доведеться працювати. Загальновідомим є той факт, що фахівців-юристів для органів МВС готувала Академія внутрішніх справ, а для Збройних Сил СРСР – військово-юридичний факультет Військового інституту Радянської Армії [1].

Сучасна українська юридична освіта, як і система української освіти в цілому, переживає серйозне реформування. Не виключено, що її очікує ще більш серйозне реформування, метою якого проголошується модернізація освіти, формування такої освітньої моделі, яка була б адекватна сучасним викликам глобалізації та інформаційного суспільства, сучасним вимогам несення служби в лавах МВС України та Збройних сил України.

Більшість розвинених країн пройшли складний процес реформування власної системи освіти. Кожна окремо взята держава обрала для себе найбільш прийнятну модель та розвиває її. Слід наголосити, що не все одразу складалося позитивно, але з часом існуючі негативні аспекти доопрацьовуються. Відомо, що Україна ще знаходиться на початку цього шляху. На нашу думку, потрібно обрати, так звану, утилітарну модель юридичного навчання. Вона передбачає отримання практичних навичок, тобто вузько професійну підготовку, зменшення кількості гуманітарно-соціальних дисциплін, "дрібних" спеціальних дисциплін, які мають динамічне